वम्। श्रावणे मासि सप्तम्यामर्यमाणं प्रपूजयेत्। सौवर्णमयीफलं पार्थ! नरः प्राप्नोति भक्तितः। रविं भाद्रपदे मासि सप्तम्यार्चयेच्छुचिः। तुलापुरुषदानस्य गुडेन फलमाप्नुयात्। अश्वयुक्शुक्लसप्तम्यां सवितारं प्रपूजयेत्। गोसहस्रप्रदानस्य फलमाप्नोति भक्तितः। कार्तिके शुक्लसप्तम्यां सप्तार्चं नाम पूजयेत्। योऽभ्यर्चयति पुण्यात्मा पौण्डरीकं फलं लभेत्। मार्गशीर्षे तथा भानुं पूजयित्वा विधानतः। राजसूयस्य यज्ञस्य फलमाप्नोति वै नरः। भास्करं पुष्यमासे तु पूजयित्वा विधानतः। चतुर्णामपि वेदानां स्वाध्यायस्य फलं लभेत्। तथैव कृष्णसप्तम्यां नामपूजादिकन्तु वो। सोपवासः प्रयत्नेन वर्षमेकं समाचरेत्। पारिते नियमे चाथ सूर्ययागं समारभेत्"।

द्वादशसाहस्र त्रि॰ द्वादश सहस्राणि परिमाणमस्य अण् उत्तरपदवृद्धिः। द्वादशसहस्रसंख्यायुक्ते "एतद् द्वादशसाहस्रं देवानां युगमुच्यते"। "यत् प्राक् द्वादशसाहस्रमुदितं दैविकं युगम्" इति च मनुः। स्त्रियां ङीप्। द्वादशसाहस्री संहिता। अत्र पक्षे ठञ्। द्वादशसाहस्रिक तत्रार्थे।

द्वादशांशु पु॰ द्वादश अंशवोऽस्य। द्वादशतो "शुक्रः शोडशरश्मिस्तु यस्तु देवो ह्युपोमयः। सोऽहितो नवरश्मिस्तु स्थानमाप्नन्तु तस्य वै। द्वादशद्वादशरश्मीकं हरिद्रामन्तु वेधसः। अष्टरश्मिः शनिस्तत्तु कृष्णं दृढमवस्थयम्" मत्स्यपु॰ १२७अ॰। द्वादशरश्मिप्रभृतयोऽप्यत्र त्रिका॰।

द्वादशाक्ष पु॰ द्वादशाक्षीणि यस्य बच् समा॰। १कार्तिकेये। द्वादश मनोबुद्धिसहितज्ञानेन्द्रियादीनि अक्षिणीव यस्य। २बुद्धे च हेमच॰। "एकाक्षो द्वादशाक्षश्च तथा चैकजटः प्रभुः" भा॰ग॰४६अ॰उक्ते ३कुमारानुचरभेदे च।

द्वादशाक्षर पु॰ द्वादश अक्षराणि यस्य। द्वादशाक्षरयुक्ते मन्त्रभेदे यथा विष्णोः ओं नमो भगवते वासुदेवाय" "नमो भगवते वासुदेवायोङ्कारपूर्वकम्। महामन्त्रमिदं प्राहुस्तत्त्वज्ञा द्वादशाक्षरमिति" पद्म॰पु॰क्रिया॰। कृष्णस्य ओं क्लीं गोपीजनवल्लभाय स्वाहा" इत्येवं रूपावत्यां भक्तिविषयविद्यायां स्त्री गौरा॰ङीष्। ४द्वादशाक्षरयुक्तपादके जगतीच्छन्दसि न॰ "विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीछन्दसा जयं जासुव्वेमम्" यजु॰९।२२

द्वादशाख्य पु॰ द्वादश ज्ञानकर्मेन्द्रियमनोबुद्धिरूपाः पदार्थाः पूजनीयत्वेनाख्याति आ+ख्या-क। बुद्धे हेमच॰। बौद्धशब्दे द्वादशायतनशब्दे च विस्तरतो दृश्यम्।

द्वादशाङ्गी स्त्री द्वादशानामङ्गानां समाहारः ङीप्। १जिनाभिमते आचाराङ्गाद्येकादशोपाङ्गसहिते दृष्टिवादरूपे द्वादशानामङ्गानां समाहारे "आचाराङ्गं सूत्रकृतं स्थानाङ्गं समवाययुक्। पञ्चमं भगवत्यङ्गं ज्ञाता धर्मकथापि च। उपासकाऽन्तकृदनुत्तरोपपातिका दश। प्रश्नव्याकरणं चैव विपाकश्रुतमेव च। इत्येकादश सोपाङ्गान्यङ्गानि द्वादशं पुनः। दृष्टिवादो द्वादशाङ्गी स्याद्वणिष्टिकाङ्गया" हेमच॰। दृष्टिवादश्च पञ्चविधः दृष्टिवादशब्दे दर्शितः। द्वादशाङ्गान्यस्य। २धूपभेदे पु॰ "गुग्गुलुचन्दनं पत्रं कुष्ठञ्चागुरु कुङ्कुमम्। जातीकोशञ्च कर्पूरं जटामांसी च वालकम्। त्वगुशीरञ्च धूपोऽसौ द्वादशाङ्गः प्रकीर्तितः" तन्त्रम्।

द्वादशाङ्गुल पु॰ द्वादश अङ्गुलयः प्रमाणमस्य तद्धितार्थे द्वि॰ "द्विगोर्नित्यम्" मात्रचो कुक् अच् समा॰। वितस्तौ परिमाणभेदे अमरः।

द्वादशात्मन् पु॰ द्वादशात्मानो मूर्तयो यस्य। सूर्ये। आदित्यशब्दे ६९६पृ॰ धात्रादयो विष्णुपर्यन्ताः तस्य मूर्तय उक्ताः। द्वादशभेदादिराशयश्चास्य मूर्तयः सू॰सि॰ उक्ता यथा सूर्य इत्युपक्रमे "पुनर्द्वादशधात्मानं विभजन् राशिसंज्ञकम्"। २अर्कवृक्षे च।

द्वादशादित्य पु॰ संज्ञात्वात् कर्म॰। १धात्रादिषु विष्णुपर्यन्तेषु द्वादशसु आदित्येषु २काशीस्थेषु द्वादशसु लोलार्कादिषु च "इति काशीप्रभावस्तोलमश्चनुस्तमोनुदः। कृत्वा द्वादशधात्मानं काशीपुर्यां व्यवस्थितः। लोलार्कं उत्तरार्कञ्च साम्बादित्यस्तथैव च। चतुर्थो द्रुपदादित्यो मयूखादित्य एव च। खखोल्कसारणादित्यो दृढकेशवसङ्ज्ञकौ। दशमो विमलादित्यो गङ्गादित्यस्तथैव च। द्वादशश्च रमादित्यः काशीपुर्यां घटोद्भव!। तमोऽधिकेभ्योदुष्टेभ्यः क्षेत्रं रक्षन्त्यमी सदा" काशी॰ख॰४६अ॰

द्वादशाध्यायी स्त्री द्वादशानामध्यायानां समाहारः ङीप्। जैमिनीयसूत्ररूपायां द्वादशलक्षण्याम् "धर्मो द्वादशलक्षण्यां व्युत्पादस्तत्र लक्षणैः। प्रमाणभेदयेषस्तप्रयुक्तिक्रमसंज्ञकाः। अधिकारोऽतिदेशश्च सामान्येन विशेषतः। ऊहोऽवाधश्च तन्त्रं च प्रसङ्गश्चोदिताः क्रमात्" जैमिनीयन्यायमाला जैमिनिशब्दे २।४६पृ॰द्रष्टव्यम्। द्वादशलक्षण्यत्र। २मन्वादिसंहितायाञ्च तयोर्द्वादशाध्यायात्मकत्वात्तथात्वम्।